

ANALIZA ZAGADNIENIA DOPUSZCZALNOŚCI PRZELEWU WIERZYTELNOŚCI PRZYSŁUGUJĄCEJ WYKONAWCY ZAMÓWIENIA PUBLICZNEGO NA RZECZ PODWYKONAWCY

1. Zarys zagadnienia

Wobec konieczności sporządzenia przez zamawiającego projektowanych postanowień umowy w sprawie zamówienia publicznego, stanowiących integralną część umowy w sprawie zamówienia publicznego, jak również w związku z etapem realizacji takich umów, należy rozważyć kwestię dopuszczalności przelewu wierzytelności przysługującej wykonawcy zamówienia publicznego na rzecz podwykonawcy.

Celem niniejszej analizy jest ustalenie czy na gruncie ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2023 r., poz. 1605 ze zm.), zwanej dalej „ustawą Pzp”, przelew takiej wierzytelności jest dopuszczalny, jak również jaki wpływ na dopuszczalność przelewu wywierają poszczególne postanowienia zawarte w treści sporządzonych przez zamawiającego dokumentów zamówienia.

2. Przelew wierzytelności instytucją prawa cywilnego

Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy Pzp, do czynności podejmowanych przez zamawiającego, wykonawcę oraz uczestników konkursu w postępowaniu o udzielenie zamówienia i konkursie oraz do umów w sprawach zamówień publicznych stosuje się przepisy ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1740 i 2320), jeżeli przepisy ustawy nie stanowią inaczej.

Przepisy ustawy Pzp nie regulują instytucji przelewu wierzytelności. Na gruncie zamówień publicznych przelew wierzytelności może mieć miejsce na etapie realizacji zamówienia, w związku z czym dopuszczalność i ważność umowy przelewu wierzytelności winna być oceniana po kątem wypełnienia przesłanek zawartych w ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2023 r., poz. 1610 ze zm.), zwanej dalej „KC”.

Stosownie do treści art. 509 § 1 KC, wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. Przelew wierzytelności (cesja) będąc umową zawieraną przez dotychczasowego wierzyciela z osobą trzecią, na podstawie której osoba trzecia nabywa od wierzyciela przysługującą mu wierzytelność – prawo podmiotowe wierzyciela do żądania od dłużnika świadczenia – jest jedną z cywilnoprawnych instytucji prowadzących do zmiany wierzyciela. Przedmiotem przelewu może być, co do zasady, każda wierzytelność, zaś w świetle art. 353¹ KC, dopuszczalność przelewu jest zasadą. Właściwość zobowiązania wynikająca z umowy w sprawie zamówienia publicznego nie wyłącza zastosowania przelewu wierzytelności, gdyż w obrębie zamówień publicznych przelew nie prowadzi do zmiany istoty świadczenia czy też do udzielenia nowego

Profesjonalizacja kadr w zamówieniach publicznych

zamówienia. W wyniku przelewu stosunek zobowiązaniowy nie ulega bowiem zmianie – zmienia się wyłącznie osoba uczestnicząca w nim po stronie wierzyciela¹.

3. Sposób w jak dochodzi do przelewu wierzytelności przysługującej wykonawcy

Do przelewu wierzytelności dochodzi wskutek zawarcia umowy z podmiotem (cesjonariuszem – podwykonawcą), na rzecz którego podmiot dotychczas dysponujący wierzytelnością (cedent – wykonawca) przenosi swoje uprawnienie – przy czym przelew taki zasadniczo ma miejsce bez udziału dłużnika (zamawiającego).

4. Kwestia zgody zamawiającego na przelew wierzytelności przysługującej wykonawcy

Zasadniczo, przelew wierzytelności przysługującej wykonawcy z tytułu zrealizowanych dostaw, usług lub robót budowlanych, dokonuje się bez udziału dłużnika (zamawiającego), tj. bez jego zgody.

Jednakże, zgodnie z zasadą swobody umów brak jest przeszkód dla uzależnienia skuteczności przelewu takiej wierzytelności od wyrażenia zgody przez dłużnika (zamawiającego), co w świetle zasady przejrzystości postępowania o udzielenie zamówienia publicznego winno znaleźć wyraz w projektowanych postanowieniach umowy w sprawie zamówienia publicznego, czy też w treści innych dokumentów zamówienia. W świetle art. 509 § 1 KC w zw. z art. 8 ust. 1 ustawy Pzp, przelew wierzytelności może bowiem zostać wyłączony w umowie w sprawie zamówienia publicznego stosownym zastrzeżeniem.

5. Przelew wierzytelności na rzecz podwykonawcy a treść dokumentów zamówienia

Mając na uwadze powyższe, w sytuacji w której w dokumentach zamówienia zamawiający:

- (-) nie wyłączy przelewu wierzytelności albo
- (-) nie ograniczy możliwości dokonania przelewu wierzytelności na rzecz podwykonawcy albo
- (-) nie wprowadzi żadnych postanowień dotyczących przelewu wierzytelności, należy uznać, że przelew wierzytelności przysługującej wykonawcy z tytułu zrealizowanych dostaw, usług lub robót budowlanych na podstawie umowy w sprawie zamówienia publicznego, na rzecz podwykonawcy, jest dopuszczalny.

---

¹ wyrok Sądu Najwyższego 5 września 2001 r, sygn. CKN 379/00, Legalis nr 272268.

6. Skutki zawiadomienia zamawiającego o przelewie

Dostrzeżenia wymaga, że zgodnie z art. 512 KC, dopóki zbywca nie zawiadomił dłużnika o przelewie, spełnienie świadczenia do rąk poprzedniego wierzyciela ma skutek względem nabywcy, chyba że w chwili spełnienia świadczenia dłużnik wiedział o przelewie. Przepis ten stosuje się odpowiednio do innych czynności prawnych dokonanych między dłużnikiem a poprzednim wierzycielem.

Innymi słowy, powyższy przepis wprowadza regułę, zgodnie z którą cedent (wykonawca) zobowiązany jest zawiadomić dłużnika (zamawiającego) o dokonanym przelewie, w przeciwnym wypadku dłużnik (zamawiający) pozostający w uzasadnionym przeświadczeniu o tym, że wierzycielem jest cedent (wykonawca), spełniając świadczenie na jego rzecz doprowadza do wygaszenia swojego długu. Regulacja ta dotyczy również innych czynności prawnych dokonanych między dłużnikiem (zamawiającym) i cedentem (wykonawcą).

7. Przelew wierzytelności przysługującej wykonawcy a regulacje dotyczące dowodów zapłaty wymagalnego wynagrodzenia podwykonawcom i dalszym podwykonawcom

Zgodnie z art. 447 ust. 1 ustawy Pzp, w przypadku zamówień na roboty budowlane, których termin wykonywania jest dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli umowa przewiduje zapłatę:

- 1) wynagrodzenia należnego wykonawcy w częściach, warunkiem zapłaty, przez zamawiającego, drugiej i następnych części należnego wynagrodzenia za odebrane roboty budowlane jest przedstawienie dowodów zapłaty wymagalnego wynagrodzenia podwykonawcom i dalszym podwykonawcom, o których mowa w art. 464 ust. 1, biorącym udział w realizacji odebranych robót budowlanych;
- 2) całości wynagrodzenia należnego wykonawcy po wykonaniu całości robót budowlanych, zamawiający jest obowiązany przewidzieć udzielanie zaliczek, przy czym udzielanie kolejnych zaliczek przez zamawiającego wymaga przedstawienia dowodów zapłaty wymagalnego wynagrodzenia podwykonawcom i dalszym podwykonawcom, o których mowa w art. 464 ust. 1, biorącym udział w realizacji części zamówienia, za którą zaliczka została wypłacona.

Przywołany przepis koreluje z art. 437 ust. 1 pkt 4 ustawy Pzp, który stanowi, że umowa, której przedmiotem są roboty budowlane, zawiera również postanowienia dotyczące zasad zapłaty wynagrodzenia wykonawcy, uwarunkowanej przedstawieniem przez niego dowodów potwierdzających zapłatę wymagalnego wynagrodzenia podwykonawcom lub dalszym podwykonawcom.

W tym miejscu warto wskazać, że warunki realizacji zamówień na roboty budowlane o terminie wykonania dłuższym niż 12 miesięcy w zakresie dotyczącym podwykonawstwa zostały wprowadzone do systemu zamówień publicznych w celu wzmocnienia ochrony słuszych praw podwykonawców uczestniczących w procesie realizacji zamówień publicznych poprzez zwiększenie płynności wykonawców, podwykonawców i dalszych podwykonawców, a także poprzez zapewnienie gwarancji

Profesjonalizacja kadr w zamówieniach publicznych

Przepis art. 447 ustawy Pzp jest regulacją o charakterze ogólnym i z racji tego nie może w sposób kazuistyczny normować wszelkich sytuacji jakie mogą zaistnieć między uczestnikami systemu zamówień publicznych. W jego ustępie 1 pkt 1 i 2 jest mowa o obowiązku „przedstawienia dowodów zapłaty wymagalnego wynagrodzenia podwykonawcom i dalszym podwykonawcom” bez wskazania podmiotu zobowiązanego do złożenia stosownych dowodów. Przyjęcie, że wyłącznie wykonawca jest podmiotem zobligowanym do przedstawienia takich dowodów, niweczyłoby *ratio legis* przywołanej normy prawnej i nie zapewniłoby realizacji celu, dla którego powyższe mechanizmy wypłaty wynagrodzenia zostały wprowadzone – tj. poprawy sytuacji podmiotów współrealizujących kontrakty publiczne m.in. w charakterze dalszych podwykonawców.

W kontekście przelewu wierzytelności, uwarunkowanie zapłaty wynagrodzenia podwykonawcy – cesjonariuszowi od przedstawienia dowodów zapłaty dalszym podwykonawcom sprzyja – zgodnie z zamysłem ustawodawcy – ograniczeniu zatorów płatniczych między podwykonawcą a dalszymi podwykonawcami.

Mając na uwadze powyższe, należy zatem przyjąć, że postanowienia dokumentów zamówienia zawierające regulacje z art. 447 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy Pzp nie stoją na przeszkodzie dokonaniu przelewu wierzytelności przysługującej wykonawcy z tytułu zrealizowanych dostaw, usług lub robót budowlanych na podwykonawcę.

8. Tezy z analizy

- I. Dopuszczalność i ważność umowy przelewu wierzytelności przysługującej wykonawcy zamówienia publicznego winna być oceniana po kątem wypełnienia przesłanek zawartych w KC.
- II. Właściwość zobowiązania wynikająca z umowy w sprawie zamówienia publicznego nie wyłącza zastosowania przelewu wierzytelności, gdyż w obrębie zamówień publicznych przelew nie prowadzi do zmiany istoty świadczenia czy też do udzielenia nowego zamówienia.
- III. Mimo że zasadniczo przelew wierzytelności przysługującej wykonawcy dokonuje się bez udziału zamawiającego, tj. bez jego zgody, brak jest przeszkód dla uzależnienia skuteczności przelewu takiej wierzytelności od wyrażenia zgody przez zamawiającego.
- IV. Wykonawca zobowiązany jest zawiadomić zamawiającego o dokonanym przelewie, w przeciwnym wypadku zamawiający pozostający w uzasadnionym przeświadczeniu o tym, że wierzycielem jest wykonawca, spełniając świadczenie na jego rzecz doprowadza do wygaszenia swojego długu.
- V. Postanowienia dokumentów zamówienia zawierające regulacje z art. 447 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy Pzp nie stoją na przeszkodzie dokonaniu przelewu wierzytelności przysługującej wykonawcy z tytułu zrealizowanych dostaw, usług lub robót budowlanych na podwykonawcę.